

УДК 336.14:351.85(477):355.01

Письменний В. В.,

vitaliipysmennyi@tntu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-7852-3627,

ResearcherID: AGN-4115-2022,

д.е.н., доц., професор кафедри економіки та фінансів, Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя, м. Тернопіль

ДЕРЖАВНИЙ БЮДЖЕТ УКРАЇНИ ЯК ІНСТРУМЕНТ КУЛЬТУРНОЇ СТІЙКОСТІ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анотація. Державний бюджет в умовах, коли суспільство платить високу ціну за виживання, не зводиться до фінансового плану і фактично працює як архітектура пріоритетів, обмежень і дозволів. Видатки на культуру в цій архітектурі не вимірюються виключно обсягами асигнувань. Досліджено роль державного бюджету України як інструменту забезпечення культурної стійкості в умовах воєнного стану. Обґрунтовано, що через російсько-українську війну відбулася його трансформація з технічного фінансового плану в політико-фіскальну архітектуру, яка визначає межі компромісів між оборонними й іншими функціями держави, переводячи бюджетний процес у режим постійного вибору між конкуруючими потребами. Показано, що фінансування культури в період війни не може інтерпретуватися лише через номінальні обсяги асигнувань, оскільки ключового значення набувають механізми бюджетного вибору, структура видатків та їх виконання. Емпіричну основу становить аналіз бюджетних показників, який фіксує незначне зростання планових видатків на культуру за одночасного погіршення їх виконання. Акцентовано, що енергетично-безпекові, інфляційні та інші макроекономічні чинники підвищують фактичну "вартість одиниці культурної послуги", передусім через подорожчання енергоносіїв, логістики та витрат на утримання установ, через що навіть стабільні номінальні видатки можуть означати скорочення реальної спроможності культурної сфери у вимірі обсягу, регулярності та якості наданих культурних послуг. Обґрунтовано, що у воєнний період державний бюджет України повинен виконувати функцію підтримання мінімально достатньої культурної присутності як елемента національної стійкості та соціальної згуртованості, забезпечуючи доступність базових культурних послуг. Натомість післявоєнний перехід потребує впровадження механізмів, які запобігатимуть домінуванню символічних витрат на культуру над системним фінансуванням базових культурних функцій, відновленням інфраструктури, збереженням культурних фондів, щоб структура видатків була зорієнтована на відтворення базових спроможностей, а не на короткострокові ефекти.

Ключові слова: державний бюджет, бюджетне фінансування, видатки на культуру.

Pysmennyi V. V.,

vitaliipysmennyi@tntu.edu.ua, ORCID ID: 0000-0001-7852-3627,

Researcher ID: AGN-4115-2022,

Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Economics and Finance, Ternopil Ivan Pulu National Technical University, Ternopil

STATE BUDGET OF UKRAINE AS AN INSTRUMENT OF CULTURAL RESILIENCE UNDER MARTIAL LAW

Abstract. The state budget, in conditions where society pays a high price for survival, is not reduced to a financial plan and actually works as an architecture of priorities, restrictions and permissions. Expenditure on culture in this architecture is not measured solely by the volume of appropriations. The article examines Ukraine's state budget as an instrument for sustaining cultural resilience under martial law. It argues that the Russian-Ukrainian war has transformed the budget from a technical financial plan into a politico-fiscal architecture that defines the boundaries of trade-offs between defence and other state functions, thereby placing the budget process in a regime of continuous choice among competing needs. The article shows that wartime cultural financing cannot be assessed solely in nominal terms, because budget-choice mechanisms, the composition of expenditures, and execution performance are decisive for understanding actual support. Empirically, the analysis of budget indicators reveals a slight increase in planned cultural spending alongside a simultaneous deterioration in execution. It further emphasises that energy-security, inflationary, and other macroeconomic pressures increase the effective "unit cost of a cultural service" – primarily

through higher energy prices, logistics costs, and the operating expenses of institutions – so that even stable nominal allocations may translate into reduced real capacity in the volume, regularity, and quality of services delivered. The study also contends that, during wartime, Ukraine’s state budget should maintain a minimally sufficient cultural presence as an element of national resilience and social cohesion by safeguarding access to basic cultural services. Finally, the post-war transition requires mechanisms that prevent symbolic cultural expenditures from crowding out systematic financing for core cultural functions, infrastructure recovery, and the preservation of cultural collections, ensuring that spending is oriented toward rebuilding baseline capacities rather than short-term effects.

Keywords: state budget, budget financing, cultural expenditures.

JEL Classification: H61, H53, Z18, H56

DOI: <https://doi.org/10.32782/2522-1205-2026-85-17>

Постановка проблеми. Російсько-українська війна радикально змінила логіку державних фінансів, перенісши центр ваги бюджетної політики в площину виживання, безпеки й оборони. У цій конфігурації культура сприймається як непотрібна сфера порівняно з військовими видатками. Проте таке бачення є надто спрощеним. У періоди екстремальних шоків державний бюджет виходить за межі розподільчої чи стабілізаційної функцій і стає інструментом, що окреслює допустимі межі бюджетних компромісів. Тому культура в умовах війни не зникає, вона перекомпоновується і набуває дещо інших форм присутності в державному бюджеті.

Державний бюджет в умовах, коли суспільство платить високу ціну за виживання, не зводиться до фінансового плану і фактично працює як архітектура пріоритетів, обмежень і дозволів. Видатки на культуру в цій архітектурі не вимірюються виключно обсягами асигнувань. Їхній зміст задається процедурними правилами бюджетного процесу, в межах яких визначаються траєкторії перерозподілу та ступінь фінансової керованості культурної сфери. Війна змінює обсяги фінансування культури і логіку його розподілу. Частина напрямів отримує підсилення через зв'язок із національною ідентичністю та інформаційною безпекою, тоді як інші опиняються в зоні тимчасового згорання.

У цьому контексті державне фінансування культури є складником системи стійкості, оскільки воно забезпечує інституційну безперервність функцій, які не можуть бути повністю заміщені ані ринковими механізмами, ані зовнішньою допомогою. Війна переформатувала культурну сферу у режим високих ризиків втрати людського капіталу, руйнування інфраструктури та розриву зв'язків із аудиторіями, що має довгострокові наслідки для соціальної координації. Її бюджетна підтримка виконує роль стабілізатора інституційної спроможності, зберігаючи кадри, базові операційні процеси та мінімальний рівень територіальної присутності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Траєкторію розвитку української культурної політики в умовах російської агресії розкриває Е. Олзацька [1], акцентуючи зміну логіки державного втручання від підтримки окремих ініціатив до забезпечення культурної стійкості. О. Валецький [2], аналізуючи її нормативно-інституційні засади, задає рамку, в межах якої бюджетні рішення

виступають механізмом відбору та закріплення пріоритетів. Т. Біркович, З. Денисюк, Л. Гаєвська, Л. Акімова та Л. Прокопенко [3] показують, що державне фінансування культурно-мистецьких проєктів має важливий ефект, підтримуючи безперервність і відтворюваність культурних практик у періоди підвищених ризиків.

Е. Дж. Течера [4] окреслює міжнародно-правові підвалини захисту культурної спадщини під час збройних конфліктів, що має прямий фіскальний вимір, оскільки перетворює охоронні та відновлювальні функції на предмет системної бюджетної відповідальності держави. Аналізуючи культурні втрати після війни, Р. Гікі та Р. Кілліан [5] інтерпретують післявоєнне культурне відновлення як елемент репарації й суспільного відтворення, який потребує стійких фінансових механізмів. У сукупності ці підходи підтримують тезу про те, що видатки на культуру слід пов'язувати з інвестиціями у розвиток, а не залишкову статтю видатків.

Постановка завдання. Завданням статті є обґрунтування ролі державного бюджету України як інструменту забезпечення культурної стійкості в умовах війни і післявоєнного відновлення культурної сфери.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетна система виконує роль механізму артикуляції суспільних пріоритетів, оскільки саме в її межах відбувається формалізація вибору між напрямками використання постійно обмежених фінансових ресурсів. Державний бюджет у цьому сенсі відображає ієрархію цінностей, закріплює логіку допустимих витрат і перетворює політичні наміри на правові зобов'язання держави. У кризових умовах ця властивість бюджету проявляється з максимальною виразністю. Одночасне зростання потреб і зменшення доходів посилює конкуренцію різних сфер за бюджетні кошти, а процес пріоритизації набуває характеру компромісів.

В умовах російсько-української війни ця ситуація концептуалізується через дилему “guns vs. butter”, яка описує напругу між військовими видатками та цивільними секторами, зокрема культурною сферою. Війна спричиняє не просто механічне зростання оборонних витрат, а перетворює бюджет на інструмент перерозподільчого тиску, коли додаткове фінансування безпеки й оборони, як правило, здійснюється шляхом перетікання фінансових

ресурсів із напрямів, які не сприймаються як першочергові в логіці війни. Культура в цій конфігурації стає однією з найбільш уразливих сфер, а вивчення питання її державного фінансування має виходити за межі обсягів фінансування.

Війна переводить видатки на культуру в інвестиції у соціальну згуртованість, колективну ідентичність і єдність. Культурна спадщина, мова, мистецтво та інституції пам'яті формують смисловий каркас української нації. Це переводить акценти фінансування культури з площини “дозволеного надлишку” в площину стійкості держави. Відповідно, бюджетний баланс у воєнний період має оцінюватися не лише з позицій поточної економії, а з урахуванням того, чи зберігається критична гуманітарна інфраструктура, необхідна для підтримки суспільної мобілізації, легітимності та довіри у середньо- і довгостроковій перспективі.

Динаміка видатків державного бюджету України на культуру за 2021-2025 рр. показує не “лінійне скорочення”, а радше зміну логіки бюджетного інструментарію в умовах війни (табл. 1). Якщо 2021 р. характеризувався помірною недовиконаністю (87,2%, а за фактом 7281,2 млн грн), то в 2022 р. відбулося різке падіння уточненого плану (4644,2 млн грн при плані 10008,8 млн грн). Це не просто економія, а індикатор екстреної перебудови державних пріоритетів і переходу до бюджету виживання. У цих умовах держава намагалася тримати зобов'язання у культурній сфері бодай на мінімальному рівні, перевівши її в режим точкового фінансування з високою дисципліною касового виконання.

Показники 2023 р. (факт 4465,0 млн грн при виконанні 95,2% від уточненого плану 4689,3 млн грн) свідчать, що навіть за продовження воєнного стану в державному бюджеті присутні елементи культурної стійкості. Номінально 2023 р. близький до 2022 р. за рівнем фактичних видатків, але зміст інший. Культура перестає бути лише сферою дозвілля і дедалі більше виконує роль підтримання національної ідентичності, поширення контрнарратив до ворожої пропаганди, збереження спадщини, підтримки внутрішньо переміщених осіб через культурні практики тощо. Бюджет тут працює механізмом мінімально гарантованої присутності держави.

У 2024 р. видатки державного бюджету України на культуру за уточненим планом становили 6094,6 млн грн, тоді як касове виконання за фактом склало 5691,2 млн грн, що відповідає 89,9%. Недовиконання плану супроводжувалося затримками платежів, перерозподілом асигнувань і звуженням можливостей реалізації окремих програм, на що впливали безпекові ризики, руйнування інфраструктури, переміщення установ і кадрові втрати. Розрив між планом і фактом не слід механічно трактувати як ознаку слабкої культурної політики. Це індикатор того, що видатки на культуру залишаються однією з найбільш маневрових статей бюджету, через які простіше оперативного перекривати нагальні потреби держави.

Фактичні видатки на культуру за 9 місяців 2025 р. у сумі 3462,9 млн грн свідчать про те, що державний бюджет як інструмент культурної стійкості підходить до меж фіскальної спроможності. Коли ресурс стає дефіцитним, підтримання стійкості забезпечується організаційною винахідливістю, здатністю швидко переналаштовувати способи надання культурних послуг тощо. У такій конфігурації ключову роль почали відігравати партнерства з територіальними громадами, донорські програми та гнучкі механізми співфінансування. Вектор культурної політики закономірно змістився від капіталомістких заходів до збереження фондів і підтримки базових операційних процесів.

Доларовий вимір видатків на культуру суттєво змінює зміст аналізу, оскільки дозволяє відокремити реальні зміни бюджетного ресурсу від ефектів інфляції та курсових коливань, які в номінальних гривневих показниках частково маскують масштаб скорочення. У 2021 р. фактичні видатки державного бюджету на культуру становили 267,7 млн дол. США, тоді як у 2022 р. вони знизилися до 117,2 млн дол. США, тобто більш ніж у 2,3 раза. Це підтверджує тезу про перехід державного фінансування в режим жорсткої пріоритизації, коли бюджетна підтримка концентрується на інституціях, програмах і практиках, що визнаються державою необхідними.

Таблиця 1

Видатки державного бюджету України на культуру за 2021-2025 рр.*, млн грн

Період	План	Уточнений план	Факт	Виконання, %
2021 р.	8387,1	8351,5	7281,2	87,2
2022 р.	10008,8	4644,2	4288,3	92,3
2023 р.	4358,1	4689,3	4465,0	95,2
2024 р.	5860,6	6094,6	5691,2	89,9
9 міс. 2025 р.	5415,1	5585,6	3462,9	59,8

* Побудовано за даними Державної казначейської служби України.

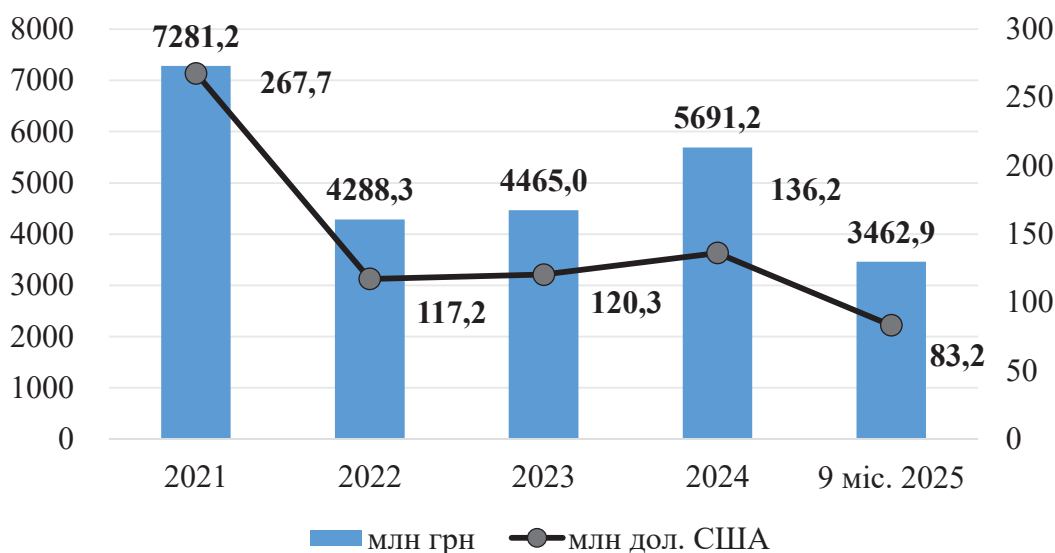

Рис. 1. Динаміка видатків державного бюджету України на культуру за 2021-2025 рр.*, млн грн та млн дол. США

* Побудовано за даними Державної казначейської служби України.

У 2023-2024 рр. видатки державного бюджету України на культуру в доларовому еквіваленті становили 120,3 млн дол. США та 136,2 млн дол. США, що вказує на поступове відновлення фінансування, однак нижче за довоєнне. Збільшення фінансових ресурсів у цей період радше відображає адаптацію культурної політики до нової конфігурації ризиків й обмежень, ніж повернення до попередньої траєкторії, оскільки підтримка зміщується у бік менш капіталомістких форматів, мережевої організації та поєднання бюджетних коштів із донорською допомогою, через що культурна стійкість дедалі більше визначається ефективністю використання обмеженого ресурсу, а не його абсолютним масштабом.

Показник 83,2 млн дол. США за 9 місяців 2025 р. знову повертає аналіз у зону підвищеного ризику. У доларовій оптиці державний бюджет України проявляється як інструмент культурної стійкості не завдяки ресурсній спроможності, а здатності забезпечувати мінімально достатній рівень видимості та доступності культурної діяльності в умовах значного знецінення бюджетних

асигнувань. Воєнна динаміка трансформує культуру у відносно низьковалютний, але високосмисловий компонент державної стійкості, де бюджетні кошти працюють не на масштабування, а на підтримання національної ідентичності, історичної пам'яті та суспільної єдності.

Структурний зріз видатків на культуру дає змогу побачити не просто перетікання коштів між підсекторами, а зміну державного уявлення про критично необхідні напрями фінансування у період воєнного стану (табл. 2). Довоєнний 2021 р. виглядає відносно збалансованим, з помітною часткою видатків на театри (21,5%), бібліотеки, музеї та виставки (14,7%). Водночас майже третина ресурсу спрямовувалася на гнучкі програмні та організаційно складні напрями, які в кризових умовах стають першими "кандидатами" на скорочення. Це проявилось у 2022 р., коли їх частка знизилася до 7,0%, або 299,3 млн грн, що означало не просто зменшення, а згорання великого масиву активностей.

Таблиця 2

Склад видатків державного бюджету України на культуру за 2021-2025 рр.*, млн грн

Видатки	2021	2022	2023	2024	9 міс. 2025
Театри	1568,7	1464,7	1307,9	1317,0	912,5
Художні колективи, концертні і циркові організації	869,6	845,4	763,2	770,2	583,0
Кінематографія	641,8	62,2	127,8	637,5	54,0
Бібліотеки, музеї і виставки	1072,0	1063,0	1095,6	1297,2	965,8
Заповідники	661,9	553,8	543,3	812,0	551,8
Інші заходи і заклади в галузі культури та мистецтва, творчі спілки	2467,2	299,3	627,3	857,3	395,8
Всього	7281,2	4288,3	4465,0	5691,2	3462,9

* Побудовано за даними Державної казначейської служби України.

2022 р. є показовим і з іншого ракурсу. Зростання питомої ваги видатків на театри (34,2%), художні колективи, концертні й циркові організації (19,7%), бібліотеки, музеї та виставки (24,8%) відбулося не через розширення діяльності цих підсекторів, а через їхню функціональну незамінність у кризовій конфігурації культурної політики. У структурі витрат проступає логіка культурної стійкості воєнного часу, коли держава утримує насамперед ті інститути, що мають фізичну присутність у громадах, працюють із живою аудиторією, можуть швидко переналаштовувати зміст і формати роботи, виконувати психосоціальні функції.

У 2023 р. загальний обсяг видатків на культуру відносно стабілізувався, а структура стала менш екстремальною, хоча й залишається далекою від довоєнної конфігурації. Показово, що видатки на бібліотеки, музеї та виставки не лише зберігають частку (24,5% порівняно з 24,8% у 2022 р.), а й посилюють свою роль в абсолютному вимірі (1297,2 млн грн і 1095,6 млн грн). Це відображає зміщення акценту державної політики у бік інституцій, спроможних забезпечувати збереження пам'яті, документування війни та відтворення ідентичності. Відповідно, бюджетна підтримка дедалі більше інтерпретується як інвестиція у смислову інфраструктуру суспільства, а не як фінансування окремих подій і заходів.

2024 р. демонструє новий структурний зсув, зокрема часткове зростання видатків на кінематографію до 11,2%, або 637,5 млн грн, і заповідники (14,3%, або 812,0 млн грн). Цю динаміку можна інтерпретувати як ознаку адаптації культурної політики до тривалого характеру воєнного протистояння, коли з'являється можливість частково відновлювати виробничі цикли та посилювати акцент на культурній спадщині як ресурсі міжнародної комунікації й культурної дипломатії. Загалом структура стає більш диверсифікованою, однак ця диверсифікація формується не через збільшення видатків, а через перерозподіл усередині досі обмеженого фіскального простору.

Дані за 9 місяців 2025 р. знову актуалізують у аналізі компонент фіскального напруження. Структурно спостерігається висока питома вага видатків на бібліотеки, музеї, виставки (27,9%) і заповідники (15,9%), відносно стабільне фінансування театрів (26,4%), водночас зменшуються видатки на кінематографію (1,6%). Сукупна динаміка видатків державного бюджету України на культуру показує, що бюджет у період воєнного стану не лише її фінансує, а перебудовує структуру, зміщуючи акцент від програмного розмаїття до підтримки базових функцій, від орієнтації на окремі заходи до стійких організаційних форм, від логіки розвитку до логіки збереження.

Загалом же російсько-українська війна для культури проявилася у зменшенні державного фінансування. Реальні видатки скорочуються швидше за номінальні, оскільки інфляція, девальвація гривні та подорожчання ключових компонентів собівартості культурних послуг підвищують їх вартість надання. Внаслідок цього формується комбінований

ефект звуження фінансової бази та внутрішнього перерозподілу в цій сфері на користь напрямів, для яких характерні вища операційна відтворюваність у короткому циклі, а також більш передбачуваний результат. Бюджетна підтримка стає селективною, що підвищує уразливість культурної інфраструктури та кадрового потенціалу.

Післявоєнний період формує поле складних політико-бюджетних дилем, серед яких ключовою є ймовірність скорочення видатків на культуру одразу після завершення бойових дій. Якщо під час війни культура набуває специфічної легітимності як інструмент національної ідентичності, історичної пам'яті та суспільної єдності, то у фазі переходу до миру бюджетні пріоритети можуть зміститися на користь енергетики, транспортної інфраструктури та оборонно-промислового комплексу, що підсилює ризик повернення культури до залишкового фінансування. Водночас війна спричинила масштабні втрати культурної спадщини та культурної інфраструктури, які потребують відновлення.

Так, станом на листопад 2025 р. внаслідок російської збройної агресії в Україні зруйновано та пошкоджено 1630 пам'яток культурної спадщини та 2437 об'єктів культурної інфраструктури. У структурі пошкоджених пам'яток культурної спадщини 151 об'єкт має статус національного значення, 1326 об'єктів належать до пам'яток місцевого значення, 153 об'єкти класифіковано як щойно виявлені. Повністю зруйновано 36 пам'яток. Загалом руйнування і пошкодження зафіксовано у 18 областях, при цьому найбільші втрати припадають на Харківську (344 об'єкти), Херсонську (295), Одеську (182), Донецьку (175), Київську області та м. Київ (161).

Крім того, внаслідок обстрілів та бойових дій постраждали 2437 об'єктів культурної інфраструктури, з яких 498 об'єктів повністю знищено. Найбільших втрат зазнала культурна інфраструктура Донецької, Харківської, Херсонської, Київської, Сумської та Миколаївської областей. У функціональному розрізі постраждали клубні заклади (1187), бібліотеки (853), заклади мистецької освіти (187), музеї та галереї (135), театри, кінотеатри та філармонії (50), а також парки і зоопарки (11), заповідники (9), цирку (4) і кіностудія в м. Києві. Руйнування культурної інфраструктури зафіксовано у 328 територіальних громадах України.

Післявоєнний порядок денний неминує загострити конкуренцію між відновленням базових систем життєзабезпечення та відновленням об'єктів культурної інфраструктури. Ця конкуренція має політичну природу, оскільки відображає різні уявлення про те, що слід вважати критичною основою відбудови, а також різні критерії публічної легітимності бюджетних видатків. У такій конфігурації культурна сфера може отримати можливість додаткового фінансування з державного бюджету України через включення до меморіальної політики, де акцент зміщується на відновлення об'єктів культурної спадщини, створення музеїв війни, розбудову меморіальних просторів тощо.

Насправді культурна політика потребує підходів, у межах яких культура розглядається не як залишкова сфера, а як довгостроковий актив відновлення та елемент соціальної інфраструктури, що забезпечує інтеграцію переміщених осіб і ветеранів, формування спільних рамок пам'яті та відтворення норм співжиття у постконфліктному суспільстві. Її державне фінансування має набувати характеру передбачуваного механізму, здатного утримувати достатню мережу культурних установ й інституційну спроможність розвитку. Якщо ж підтримка культури матиме переважно декларативний характер, зростатимуть ризики її поступової втрати.

Висновки і перспективи подальших досліджень у даному напрямі. За результатами дослідження ролі державного бюджету України як інструменту забезпечення культурної стійкості в умовах війни та післявоєнного відновлення культурної сфери сформульовано висновки:

1. Державне фінансування культури функціонує в межах жорстко обмеженого простору бюджетних рішень воєнного часу, в якому фінансові ресурси постійно перерозподіляються між пріоритетами виживання, безпеки й оборони. У цій конфігурації культура виступає сферою з асиметричними часовими ефектами, адже результати фінансування проявляються зі значним лагом, які не завжди піддаються прямій кількісній оцінці. Проте саме бюджетні рішення щодо культури визначають, чи зберігається здатність суспільства до колективної дії, підтримки ідентичності та зниження ризиків фрагментації в умовах затяжної війни.

2. Якщо видатки на культуру редукуються до “соціальних” або “ідеологічних”, вони структурно програють конкуренцію інфраструктурі. Альтернативою є бюджетні рішення, які визнають культуру виробником суспільної цінності та компонентом соціальної інфраструктури відновлення. У практичному вимірі це означає включення культури до рамок оцінювання політик через зайнятість і локальну економічну активність, потенціал туризму, освітній ефект, психосоціальну реабілітацію та реінтеграцію спільнот. Такий підхід не зводить культуру до приросту ВВП, але переводить її в позицію інтегрованого елемента відновлення людського і соціального капіталу.

3. Репараційні та донорські кошти не повинні замінювати державне фінансування базових культурних функцій. Заміщення створює залежність і перетворює державу на символічного координатора без реальної бюджетної відповідальності за культурну політику, що в довгостроковій перспективі підриває її суверенність і керованість. Уникнення символічного фінансування без стійкості означає інший тип бюджетної поведінки, коли культура переходить у режим регулярності. Саме в цій регулярності, а не в публічній видимості окремих ініціатив і перевіряється спроможність держави виконувати функцію інструменту культурної стійкості.

4. Війна підвищує собівартість культурних послуг не лише через скорочення фінансових ресурсів, а й через зміну структури витрат, у якій зростає частка безпекових, енергетичних, логістичних та

інших компонентів. У цьому контексті перспективним напрямом досліджень є оцінювання того, як трансформувалася “вартість одиниці культурної послуги” та які статті витрат стали визначальними для її формування. Це дозволить емпірично зафіксувати, чи бюджетні рішення підтримують доступність культури, а також пояснити, чому навіть за стабільних або номінально зростаючих асигнувань культурні інституції можуть втрачати спроможність забезпечувати той самий обсяг та якість культурних послуг.

ЛІТЕРАТУРА

1. Olzacka E. The development of Ukrainian cultural policy in the context of Russian hybrid aggression against Ukraine. *International Journal of Cultural Policy*. 2024. Vol. 30 (2). P. 141-157.

2. Valevskyi O. Legislative background of state cultural policy in time of war. *Strategic Panorama*. 2022. № 2. P. 85-95.

3. Byrkovych T., Denysiuk Z., Gaievska L., Akimova L., Prokopenko L., Akimov O. State policy of cultural and art projects funding as a factor in the stability of state development in the conditions of globalization. *Economic Affairs (New Delhi)*. 2023. Vol. 68 (1). P. 199-211.

4. Techera E. J. Protection of cultural heritage in times of armed conflict: the international legal framework revisited. *Macquarie Journal of International and Comparative Environmental Law*. 2007. Vol. 4, No. 1. P. 1-20.

5. Hickey R., Killean R. Property loss and cultural heritage restoration in the aftermath of genocide: understanding harm and conceptualising repair. *International Journal of Transitional Justice*. 2021. Vol. 15, Issue 3. P. 468-489.

6. 1630 пам'яток культурної спадщини та 2437 об'єктів культурної інфраструктури постраждали в Україні через російську агресію. *Міністерство культури України*. 04.12.2025. URL: <https://mesc.gov.ua/news/1630-pamyatok-kulturnoyi-spadshhyny-ta-2437-obyektiv-kulturnoyi-infrastruktury-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu>.

REFERENCES

1. Olzacka E. (2024), The development of Ukrainian cultural policy in the context of Russian hybrid aggression against Ukraine, *International Journal of Cultural Policy*, vol. 30 (2), p. 141-157.

2. Valevskyi O. (2022), Legislative background of state cultural policy in time of war, *Strategic Panorama*, № 2, p. 85-95.

3. Byrkovych T., Denysiuk Z., Gaievska L., Akimova L., Prokopenko L. and Akimov O. (2023), State policy of cultural and art projects funding as a factor in the stability of state development in the conditions of globalization, *Economic Affairs (New Delhi)*, vol. 68 (1), p. 199-211.

4. Techera, E. J. (2007), Protection of cultural heritage in times of armed conflict: the international

legal framework revisited, *Macquarie Journal of International and Comparative Environmental Law*, vol. 4, No. 1, p. 1-20.

5. Hickey R. and Killean R. (2021), Property loss and cultural heritage restoration in the aftermath of genocide: understanding harm and conceptualising repair, *International Journal of Transitional Justice*, vol. 15, Issue 3, p. 468-489.

6. 1630 pamiatok kulturnoi spadshchyny ta 2437 obektiv kulturnoi infrastruktury postrazhdaly v Ukraini cherez rosiisku ahresiiu. *Ministerstvo kultury*

Ukrainy. 04.12.2025, available at: <https://mesc.gov.ua/news/1630-pamyatok-kulturnoyi-spadshhyny-ta-2437-obyektiv-kulturnoyi-infrastruktury-postrazhdaly-v-ukrayini-cherez-rosijsku-agresiyu>.

Стаття надійшла: 24.01.2026

Стаття прийнята: 19.02.2026

Стаття опублікована: 17.03.2026